Strategisk næringsplan

Rana kommune 2026 – 2035

FORORD

Gjeldende temaplan for næringsutvikling i Rana ble vedtatt av kommunestyret i 2019. På de sju årene som er gått har betingelsene for lokal nærings- og samfunnsutvikling endret seg betydelig. Det er derfor behov for en oppdatert plan som svarer bedre på dagens situasjon og utfordringene fremover. Samtidig er flere av løftesakene i planen fra 2019 gjennomført, gått over i ny fase eller er ikke lenger relevante. Vi viser til måloppnåelse for disse løftesakene.

På bakgrunn av dette vedtok kommunestyret i Rana 3. februar 2026, å revidere strategisk næringsplan. Planarbeidet er samordnet med revisjonen av *Kommuneplan 2027-2040, Samfunnsdel med arealstrategier*, for å sikre en helhetlig utvikling av Rana-samfunnet.

Strategisk næringsplan har status som temaplan. Sammenlignet med en kommunedelplan åpner en temaplan for mer dynamisk planlegging der næringslivets og kommunens behov for fleksibilitet i større grad kan bli ivaretatt.

I tråd med kommunestyrets vedtak har Rana Utvikling ledet arbeidet med planen som en åpen og inkluderende prosess. Det er gjennomført innspillsmøter og workshops med næringsliv, kommunen, organisasjoner og lokalsamfunn – i både by og distrikt. Dette inkluderer blant annet møter i Mo Industripark, Utskarpen, Storforshei, på Campus Helgeland, i kommunestyret, Polarsirkelrådet og næringslivslunsj i samarbeid med Ranaregionen næringsforening. Planforslaget har vært på høring før endelig behandling.

Strategisk næringsplan er et sentralt styringsdokument som skal følge opp mål og ambisjoner i kommuneplanens samfunnsdel. Planen skal legges til grunn for kommunens arbeid med budsjett- og økonomiplan, og være retningsgivende for arbeidet med arealplanlegging og tilrettelegging for vekst.

En overordnet ambisjon for næringsplanen er å følge opp kommuneplanens samfunnsdel prioriterte satsing om å være en næringsvennlig kommune. Oppfølgingen gjenspeiles i satsingsområder og løftesaker i næringsplan.

Rana Utvikling vil ha en koordinerende rolle i oppfølgingen, i tett samarbeid med kommunen, næringslivet, kunnskapsmiljøer og øvrige aktører.

Strategisk næringsplan skal gi retning for hvordan vi vil utvikle Rana videre som en attraktiv kommune å bo i, arbeide i og investere i – gjennom samarbeid, framsnakking og tydelige prioriteringer.

INNLEDNING

Mo i Rana er en smeltedigel for teknologiske og kulturelle muligheter. Dette har bidratt til utvikling av et variert næringsliv med spennende arbeidsplasser.

Vi har en av landets største industriparker, med mineral- og prosessindustri og leverandørindustri som viktige bærebjelker i privat sektor. Rana har også en sterk offentlig sektor med statlige virksomheter som leverer tjenester med hele Norge som brukere, og i tillegg til de regionale og kommunale tjenestene.

Rana står også foran store utfordringer. En positiv, om enn svak, årlig vekst i folketallet er avløst av nedgang, færre unge og lavere andel sysselsatte i forhold til ikke sysselsatte. Dette er alvorlig og ikke bærekraftig over tid. Det fører til at Rana i økende grad rammes av manglende evne til å rekruttere, skape attraktive jobber og tilby gode kommunale tjenester. En viktig del av svaret på hvordan vi kan snu utviklingen er en helhetlig og aktiv næringsstrategi. Vi har klart det før og vi kan klare det igjen. Om vi løfter sammen.

Mo Industripark er fortsatt et kraftsenter i den grønne omstillingen. Samtidig bygges framtidens Rana ikke bare av stål og energi. Den bygges også av mennesker, kompetanse og evne til omstilling.

Mo i Rana er en by i utvikling, med aktivt kulturliv og mange arrangementer, ikke minst for barn og ungdom. Det vil være avgjørende å videreutvikle attraktive tilbud og møteplasser for å styrke byens rolle som et sted folk velger å drive næringsvirksomhet, bo og leve. Omlandet bidrar til å komplementere Rana med primærnæringer og livskraftige bygder.

Ranas internasjonale næringsliv er bygd opp og endret gjennom flere generasjoner. Erfaringen er tydelig: Vi lykkes best når vi løfter sammen. Det er slik vi har realisert ny storflyplass, ny dypvannskai, og tiltrukket oss store etableringer. I 2022 ble Rana anerkjent av NHO og KS som landets beste vertskommune for næringsutvikling. Denne planen skal bidra til å oppfylle ambisjonen om å være en næringsvennlig kommune.

Vårt felles mål er et samfunn som tiltrekker seg mennesker, kompetanse og virksomheter. Evnen til å møte endringer og snu utfordringer til muligheter er en del av vår identitet, og gir et godt utgangspunkt for videre utvikling.

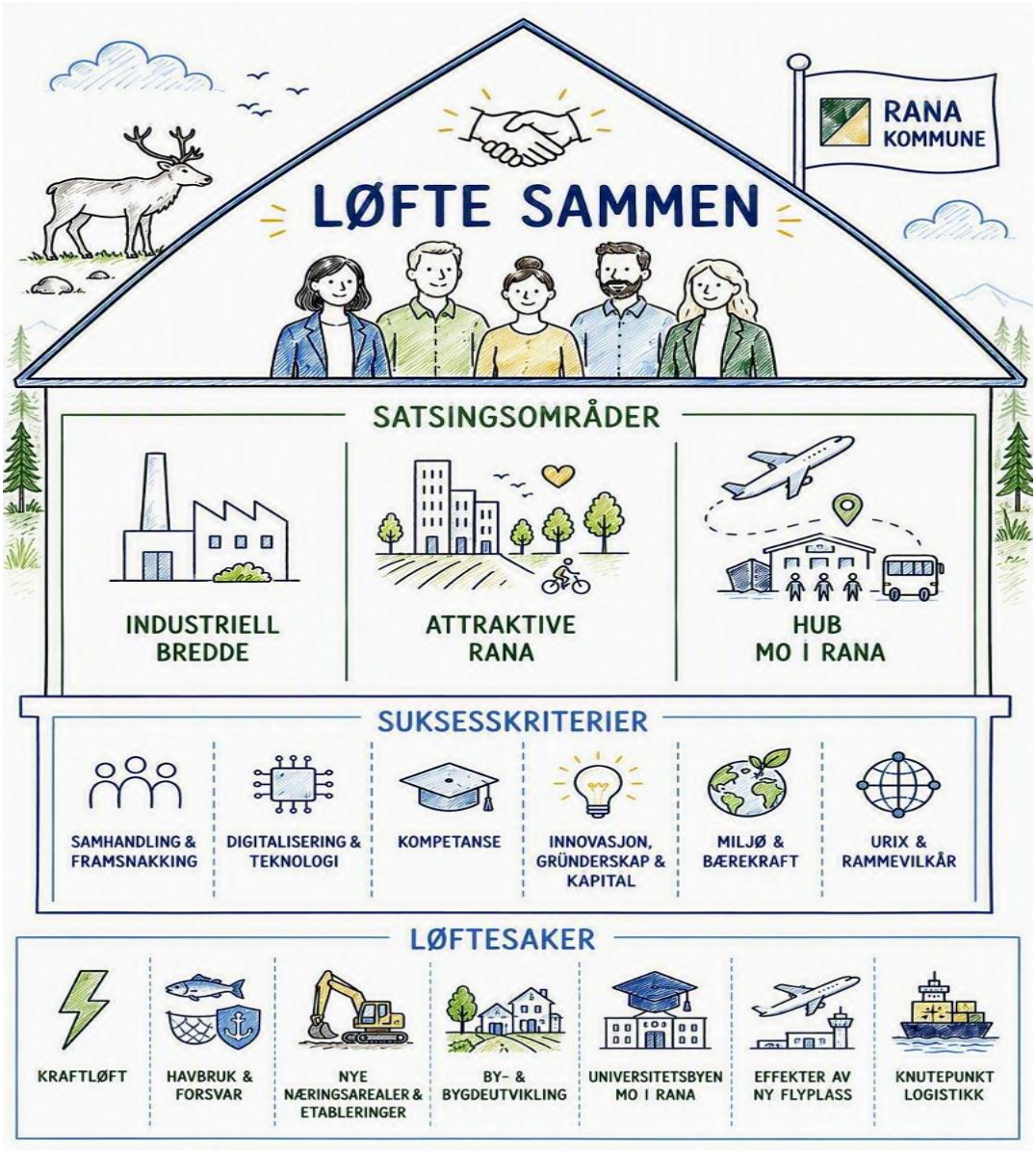
Bygd og by utfyller hverandre, og gir Rana et bredere nærings- og samfunnsgrunnlag. Landbruket er viktig både som næring og beredskap og for vår varierte bosetting. Det gjelder også for primærnæringen reindrift, samisk kultur og kompetanse, som beriker Rana.

Samtidig skal Rana tenke globalt og handle lokalt. Vi skal strekke oss mot FNs 17. bærekraftsmål. Næringsplanen har identifisert fem av målene som spesielt viktige: Mål nr. 9: Innovasjon og infrastruktur. Mål nr. 11. Bærekraftige byer og samfunn. Mål nr.12. Ansvarlig forbruk og produksjon, mål nr.13: Stoppe klimaendringene. Mål nr.17. Samarbeid for å nå målene. Oppfølgingen av bærekraftmålene synliggjøres i planens satsinger og tiltak.

PLANEN I ET HUS

Under følger retningen i strategisk næringsplan illustrert som et budskapshus, med et premiss, tre prioriterte områder, seks suksesskriterier og sju løftesaker.

Premisset for planen er å løfte sammen, det viktigste suksesskriteriet for å lykkes. Med felles innsats skal vi videreutvikle en mer mangfoldig næringsregion, der aktører samarbeider tettere, kompetanse utvikles lokalt, og flere velger å bo, arbeide og delta.

Figur: Illustrasjon av Strategisk Næringsplan (KI-generert)

SATSINGSOMRÅDENE

En strategisk næringsplan handler om prioriteringer. Rana står overfor mange muligheter og utfordringer i årene som kommer, men det er verken mulig eller ønskelig å gjøre alt samtidig. Derfor er innsatsen samlet om tre satsingsområder som vurderes å ha størst betydning for framtidig verdiskaping, sysselsetting og befolkningsutvikling.

Valget av satsingsområder bygger på Ranas eksisterende styrker, de utfordringene vi står overfor og de mulighetene som forventes å prege utviklingen fram mot 2035. Satsingsområdene skal ikke favne alt kommunen og næringslivet arbeider med. De skal peke ut retningen der felles innsats, samarbeid og prioritering kan gi størst effekt.

Industriell bredde handler om å videreutvikle Ranas rolle som industrikommune ved å nå nye markeder, økt verdiskaping og få flere bein å stå på. Attraktive Rana handler om mennesker, kompetanse og bolyst, og om å skape et samfunn som tiltrekker seg innbyggere, arbeidskraft og investeringer. Hub Mo i Rana bygger på vår rolle som regionalt senter og knutepunkt, og skal styrke forbindelsene mellom næringsliv, tjenester, kompetansemiljøer og markeder i Norge og internasjonalt.

Sammen skal satsingsområdene bidra til å møte noen av de viktigste utfordringene for Rana: behovet for flere arbeidsplasser, økt tilgang på kompetanse, høyere attraktivitet og en sterkere posisjon i en verden preget av raske teknologiske, økonomiske og geopolitiske endringer. De representerer derfor den overordnede retningen for næringsutviklingen i Rana fram mot 2035.

INDUSTRIELL BREDDE

Satsingen handler om å forsterke posisjonen til en av landets fremste industriklynger, gjennom å utvikle flere bein å stå på.

Mo i Rana har en av landets fremste industriparker med eksportrettet prosessindustri, bergverk, en leverandørindustri i vekst, en komplett infrastruktur og unik kompetanse. Det gir økonomisk styrke, men også sårbarhet ved strukturelle endringer. Prosessindustrien i Rana er en viktig bærebjelke, men er svært utsatt for geopolitiske konjunkturer og svingninger i markeder.

Samtidig har Rana utviklet en bredere næringsstruktur. Leverandørindustrien har vokst fram som en betydelig næring i egen kraft, med leveranser til industri, energi, havbruk, forsvar og andre markeder. Også innen teknologi, digitalisering og kunnskapsbaserte tjenester ser vi nye muligheter for vekst. Både industrien, offentlig sektor og nye virksomheter tar i bruk avanserte digitale løsninger, kunstig intelligens og automatisering, noe som skaper grunnlag for økt verdiskaping, innovasjon og flere kompetansearbeidsplasser i regionen.

Når tilgang på kraft blir en stadig viktigere konkurransefaktor er det også viktig å prioritere tilgjengelig kraftnett til virksomheter som gir betydelige ringvirkninger i form av arbeidsplasser, kompetanse og høy lokal verdiskaping.

Leveranser til markeder i kraftig vekst, havbruk og forsvar, gir konkrete innganger til å bygge ut leverandørindustrien. Rana har allerede betydelige leveranser til havbruk og olje og gass, og mange forutsetninger for å vokse og bli et viktig senter for leveranser til havbruk i sjø, på land og til havs.

Mineralnæringen representerer et betydelig utviklingspotensial. Rana har landets største gruvebedrift og lange tradisjoner innenfor utvinning og prosessering av mineraler. Rana er godt posisjonert til å ta en større rolle i framtidige verdikjeder for mineraler og sirkulær bruk av kritiske råvarer og mineraler. Økende europeisk etterspørsel etter strategiske råvarer med verdikjeder kan gi grunnlag for nye investeringer, økt foredling og flere arbeidsplasser i regionen.

Tilgang på kraft og energiinfrastruktur vil være avgjørende for videre utvikling. Nærheten til store vannkraftressurser har vært et konkurransefortrinn gjennom generasjoner. I årene fremover vil både tilgang på kraftnett, ny kraftproduksjon og effektiv energibruk bli sentrale rammevilkår for eksisterende virksomheter og nye etableringer.

Rana har samtidig utviklet unike vertskapsfunksjoner som er mobilisert ved større og mindre etableringer. Kombinasjonen av kompetanse, arealer, energitilgang, industriell erfaring og profesjonelt vertskap gir et sterkt fundament for å tiltrekke nye investeringer og utvikle en mer robust og mangfoldig næringsstruktur.

Hovedmål

- Utvikle industrimiljøene i Rana videre med basis i nye teknologier, infrastruktur, kompetanse og naturgitte fortrinn.
- Øke den industrielle bredden med vekst i nye markeder og etableringer.
- Tiltrekke 1-3 større etableringer som bidrar til økt industriell bredde.

Tiltak

- Posisjonere Rana og regionen som ledende leverandørmiljø for produkter og tjenester til markeder i vekst.
- Legge til rette for samhandling om pilotprosjekter, teknologiutvikling, klimaløsninger og nye etableringer.
- Videreutvikle Mo i Rana som et senter for verdikjeder knyttet til mineralnæringen.
- Sikre tilgang til kraft, nettkapasitet og arealer gjennom koordinert samarbeid.
- Bidra til utvikling av eksisterende og nye initiativ innen digitalisering og automatisering i industri, næringsliv og offentlig sektor (statlige arbeidsplasser).
- Et felles ansvar mellom industri, næringsliv og kommune for å styrke kompetanseutvikling inkludert Campus Helgeland.

ATTRAKTIVE RANA

Satsingen handler om at Rana skal være et sted folk velger å besøke, flytte til, bli boende og investere i. Det innebærer målrettet innsats for en attraktiv by og levende bygder. Like viktig er det å styrke samarbeidet mellom by og bygd om næring, samfunn og bolyst. Satsingen skal fremme investeringer og etableringer, og skape liv, aktivitet og trivsel. Den skal inspirere kreative og trivselsfremmende «fyrtårn» som Moment, Nordlandsparken, Street Art og Vitensenter Nordland – eller etableringer som Stormdal Ull og Til Elise fra Marius.

"Attraktive Rana" favner også viktigheten av å fortsatt jobbe for et variert arbeidsmarked og en inkluderende kommune. Vekst i private næringer, kommune, statlige virksomheter med nasjonale oppdrag og Helgelandssykehuset, har gitt et mer sammensatt arbeidsmarked, med økt etterspørsel etter kompetanse innen flere sektorer. Tilgang på sterke fagmiljøer er en tydelig styrke, og et fortrinn i arbeidet med å tiltrekke og beholde kompetanse, og for å nå målet om å bli flere innbyggere.

Attraktivitet handler om gode tilbud, men også om helheten i hvordan Rana oppleves som bosted, møteplass og arbeidsmarked. Å legge til rette for et samspill mellom by og bygd er derfor viktig.

Hovedmål

- Mo i Rana som en attraktiv og levende by.
- Attraktive bygder og godt samspill mellom by og omland.
- Variert og inkluderende arbeidsmarked.

Tiltak

- Markedsføre Rana kommune og byen Mo i Rana, og bygge et godt omdømme basert på fortrinn og identitet.
- Invitere partnere til å videreutvikle moirana.com i markedsføringen.
- Legge til rette for dialoger om forutsigbare og effektive kommunale prosesser.
- Styrke Mo i Rana sin rolle som kompetanseby gjennom tettere samspill mellom næringsliv, Etablererservice, inkubator, utdanning og FoU-miljøer.
- Videreutvikle dagens samarbeidsarenaer, og se på mulighetene for en formalisert modell for samarbeid om byutvikling.
- Videreføre HR-nettverk for private og offentlige arbeidsgivere.
- Videreføre satsingene på Rana2040 og Mo i Rana International (MINT), under forutsetning av forankring i egne miljøer og samarbeid med andre partnere.

HUB MO I RANA

Formålet er å styrke Mo i Rana som et nav, eller HUB for viktige regionale tjenester og knutepunkt for transport og reiseliv på Helgeland.

Helgeland er en liten region i Norge og har felles utfordringer knyttet til blant annet demografi, press på velferdstjenester, rekruttering, konkurranseevne og for lite positiv synlighet i resten av Norge og verden. Rana har en tredel av folketallet og det klart største arbeidsmarkedet på Helgeland. Over tid har næringsliv og myndigheter investert milliarder i infrastruktur og bygd opp brede kompetansemiljøer i regionale funksjoner. HUB Mo i Rana skal tjene regionen og utvikles i et godt samspill mellom Rana og nabokommunene.

Eksportregionen Helgeland har lange transportavstander til markedene. Helgeland har fram til nå manglet den gode tilgjengeligheten bare en stor flyplass kan tilby. Mo i Rana Lufthavn Fagerlia skaper helt nye muligheter for Helgeland og for våre naboer på svensk side av E12. Ny flyplass er en nøkkel til bærekraftig vekst for reiselivet i verdens vakreste region. Et godt flytilbud skaper en base for kultur, mat, rundreiser og arrangementer, og det hele året.

For å lette transport både for befolkning og næringsliv og gi besøkende gode opplevelser, må regionen samarbeide for bedre veier og kollektivtilbud på tvers av kommunegrensene.

Mo i Rana er et økonomisk tyngdepunkt og knutepunkt for store varestrømmer til og fra regionen. Knutepunktet har ny flyplass og stor havn med ny dypvannskai, jernbane med godsterminal i kraftig vekst og er møtepunkt for E6, E12 og Fv810/Fv17 med båtsamband videre. Næringsplanen vil legge spesiell vekt på å få koblet havn, bane og vei bedre sammen og forsterket kjedene videre til markedene, inkludert en grønn godskorridor med bane og båt mellom Nord-Norge og EU.

Den nye geopolitiske situasjonen vil øke Mo i Ranas betydning som nærmeste atlanterhavshavn for en stor region på svensk og finsk side. Med Norden i NATO er det blitt enda viktigere å styrke E12 som samarbeidskorridor, fra Helgeland til Finland.

Hovedmål

- Utvikle Mo i Rana som vertskapsby og senter for tjenester og funksjoner som er viktige for kompetanse, sysselsetting og verdiskaping i regionen.
- Effektive og koordinerte transportløsninger for å styrke knutepunkt mellom regionen og resten av verden.

Tiltak

- Utvikle Mo i Rana som inngangsport til regionen.
- Arbeide for bedre veier, buss- og båttilbud og ny tog-pendel på Helgeland.
- Knytte havn, bane, europaveier og fylkesveier bedre sammen. Sikre tilstrekkelige logistikkarealer nær havn og godsterminal.

- Følge opp felles grensekryssende strategi for E12-korridoren og forbedre E12 på norsk side.
- Utrede jernbane til Storuman betinget av at aktører på svensk side tar en ledende rolle.
- Arbeide for flere statlige arbeidsplasser og oppgaver til Rana.
- Bidra til at Mo i Rana utvikles videre som tyngdepunktet for spesialisthelsetjenester i Helgelandssykehuset.
- Posisjonere Mo i Rana som vertslandshavn for krise og krig.

SUKSESSKRITERIER

Skal Rana lykkes med å skape flere arbeidsplasser, tiltrekke kompetanse og styrke sin konkurransekraft, krever det mer enn gode satsingsområder og tiltak. Suksesskriteriene peker på de viktigste forutsetningene som må være på plass for å lykkes med gjennomføringen av næringsplanen og utviklingen av Rana fram mot 2035.

SAMHANDLING & FRAMSNAKKING

Sterkere samhandling mellom næringsliv, offentlig sektor og kommunen er avgjørende for utviklingen av Rana i årene fremover. Erfaringen viser at vi lykkes best når vi samarbeider på tvers av sektorer. Samtidig vil økt konkurranse om arbeidskraft, demografiske endringer og behov for omstilling kreve en mer koordinert innsats for å tiltrekke og beholde mennesker, kompetanse og virksomheter.

For å lykkes må vi også bli flinkere til å framsnakke Rana og hverandre. Gjennom tydelig kommunikasjon og synliggjøring av styrkene våre kan vi bygge stolthet og styrke omdømmet utad. Vi må i større grad vise hvorfor Mo i Rana er et attraktivt og spennende sted å bo, arbeide, utvikle virksomhet og flytte til. Samhandling handler derfor både om konkrete samarbeid og om å bygge en felles kultur for å løfte frem muligheter, spille hverandre gode og dra i samme retning. Dette følges spesielt opp i satsingsområde Attraktive Rana.

DIGITALISERING & TEKNOLOGI

Industrien vil bli underlagt stadig strengere krav om å kutte utslipp av klimagasser. Med en av landets største industriparker - basert på mineraler, fornybar energi, gjenvinning og bred kompetanse - har Mo i Rana spesielle muligheter til å gå foran, og bli blant vinnerne. Våre industribedrifter er en del av klimaløsningene, en arena for å utvikle og ta i bruk teknologier for å kutte utslipp. Mo i Rana er også godt posisjonert til å skape nye arbeidsplasser i framvoksende markeder knyttet til klimaomstillingen. To eksempler er nullutslipps foredling av lokale mineraler og mulighetene en regional satsing på havvind kan gi.

Digitalisering og avansert teknologi er en megatrend som i akselererende grad vil prege næringsliv, offentlig sektor og samfunn i årene fremover. Teknologier som kunstig intelligens, automatisering, robotisering, 3D-printing og digitale plattformer endrer hvordan varer og tjenester utvikles, produseres og leveres. For Rana innebærer dette et betydelig mulighetsrom.

En sentral oppgave fremover vil være å sikre at både næringsliv og offentlig sektor følger utviklingen tett, og at ny teknologi bidrar til å utvikle – ikke erstatte – bærekraftige og produktive arbeidsplasser i regionen.

Det er utviklet samarbeidsarenaer for å få til et tettere samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor og universitetene om utviklingen, blant annet i et IT-forum Helgeland.

KOMPETANSE

Tilgang på riktig kompetanse er en avgjørende forutsetning for videre utvikling av både næringsliv og offentlig sektor i Rana. Fremover vil behovet særlig øke innen ulike industri, bygg og transportfag - samtidig som offentlig sektor står overfor økende behov innen helse, utdanning og andre tjenester. Reiseliv og tjenestebaserte næringer vil også kreve ny og mer spesialisert kompetanse. Rana må bygge videre på institusjoner for utdanning og kompetanse i regionen for å lykkes. Det gjelder både Campus Helgeland, videregående skole, opplæringskontor, fagutdanninger, fagskole og voksenopplæring for å dekke kompetansebehov i endring og beholde folk i Rana.

For å skaffe nok kompetente medarbeidere til å utvikle private bedrifter og offentlig sektor bør utdanningstilbudene utvikles i tråd med disse behovene. Dette gjelder hele løpet – fra fagopplæring til fagskole og høyere utdanning. Det forutsetter tette koblinger mellom kompetansesektoren og næringslivet.

INNOVASJON, GRUNDERSKAP OG KAPITAL

Innovasjon og gründerskap er avgjørende for å utvikle både eksisterende virksomheter og nye etableringer. Vi har i dag et sterkt økosystem med etablererservice, inkubator og FoU-miljøer og koblinger til industrien, som kan gi bedre effekt gjennom styrket samarbeid og koordinering.

Tilgang på kapital er en nøkkelfaktor for å realisere nye ideer, både i tidlig- og skaleringsfase, samt for å tiltrekke ekstern kapital til piloter og større satsinger. Et nytt kommunalt eid investeringsselskap vil kunne bidra til å mobilisere risikovillig kapital og styrke Rana-regionens evne til å utvikle og realisere framtidige vekstmuligheter.

Samtidig er tilgang på gode arenaer, testmuligheter og arealer (Space - Coworking) viktig for utvikling og kommersialisering av gründerbedrifter i hele Rana. Tett samspill mellom gründere, industri og investorer kombinert med en kultur for å teste og forbedre, er avgjørende for å lykkes.

MILJØ & BÆREKRAFT

Nærings- og samfunnsutviklingen skal følge de krav og hensyn som er nedfelt i lovgivning, nasjonale politiske føringer og kommunale planer. Det er viktig at planer følges opp på en forutsigbare måter, gir mest mulig likebehandling og ivaretar de hensyn som er lagt til grunn for planen. Det gjelder også Strategisk næringsplan.

Strategisk næringsplan har løftet fram fem av FNs bærekraftsmål som spesielt viktige, som skal gjenspeiles i de ulike satsingsområdene. Her vil vi spesielt ta opp de to målene som handler om å ivareta hensyn både til naturens tåleevne og næringsutvikling gjennom samarbeid. I oppfølgingen av planen kan det bli viktig å gå inn i mulige målkonflikter, for eksempel mellom flere naturbaserte næringer, eller mellom næringsutvikling og kommunale planer.

Det er ofte mulig å forebygge konflikter eller finne akseptable løsninger med gode dialoger mellom interessentene så tidlig som mulig i en planprosess eller i oppfølgingen. Det er en ambisjon også i strategisk næringsplan å tilrettelegge for dialoger og kompromisser.

URIX & RAMMEVILKÅR

Rana fører ikke utenrikspolitikk («urix») i tradisjonell forstand. Men kommunens utvikling avhenger av relasjoner, samarbeid og påvirkning langt utenfor egne grenser. Ny flyplass, sykehus og kraft som fortsatt lokalt fortrinn er eksempler på hvor viktig det er å påvirke prosesser og beslutninger utenfor Rana. Derfor må Rana ha en tydelig strategi for regionalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Det er behov for å styrke Ranas utenrikspolitikk fremover.

Ranas nærmeste venner er i egen region. Viktige arenaer er Polarsirkelrådet, men også bredere samarbeid for å bygge hele Helgeland videre. Rana deltar i allianser for å styrke Nordlands og Nord-Norges posisjon nasjonalt. Det bidrar til samfunnsutvikling i nord og mer gjennomslag for Rana.

Rana er en av drivkreftene i en nordisk samarbeidskorridor langs E12 fra Helgeland til Finland, blant annet gjennom det interregionale organet Midt Skandia. Dette gir større kraft i arbeidet for bedre grensekryssende infrastruktur, næringsutvikling og i økende grad felles forsvar av Norden i NATO. Europa blir stadig viktigere. Rana deltar derfor i allianser for å påvirke ulike rammevilkår for næringslivet og utnytte muligheter EU gir for vår kommune og region.

LØFTESAKER

Satsingsområdene gir den overordnede retningen for næringsutviklingen i Rana fram mot 2035. Samtidig er det enkelte saker som vurderes å ha så stor betydning for kommunens framtidige konkurransekraft, verdiskaping og attraktivitet at de krever særskilt oppmerksomhet og mobilisering. Disse omtales som løftesaker.

Felles for løftesakene er at de bygger videre på Ranas styrker og muligheter. De er valgt fordi de har potensial til å utløse nye arbeidsplasser, investeringer, kompetanseutvikling og økt attraktivitet for hele regionen. Samtidig vil fremdrift på disse områdene kunne gi positive ringvirkninger langt utover de enkelte prosjektene og bidra til å realisere målene i hele næringsplanen.

Løftesakene skal derfor være blant de høyest prioriterte arbeidsområdene i planperioden. De representerer ikke alt som skal gjøres, men områder hvor målrettet innsats kan gi særlig stor effekt for næringsutviklingen i Rana.

KRAFTLØFT

Formålet er å sikre tilstrekkelig kraftnett og -produksjon til industriell utvikling i Rana. Det viktigste virkemiddelet er å etablere en kraftallianse av bedrifter, kommuner og andre aktører både i regionen og utenfor.

Nærheten til noen av landets største vannkraftverk la et grunnlag for først Norsk Jernverk og deretter Mo Industripark som en ledende eksportklynge. Suksessen er bygd på foredling av fornybar kraft i en sirkulær delingsøkonomi. Ingen andre steder gjenvinner mer energi og materialer. Bygging av ny industri vil skje på etablerte næringsarealer med de minste fotavtrykkene på natur og miljø. Her ligger derfor forholdene svært godt til rette for bærekraftig industriutvikling. Det tjener også Norges og Europas grønne konkurransekraft og klimamål.

Tilgang på kraft og nettkapasitet er en av de største utfordringene for videre industriutvikling i Rana og på Helgeland. Statnett har registrert om lag 3 800 MW nytt kraftbehov på Helgeland, tilsvarende mer enn fire ganger dagens effektforbruk i regionen. Samtidig er kapasiteten i dagens nett i hovedsak fulltegnet, og flere av de største og mest modne prosjektene er avhengige av nettforsterkninger som først kommer gradvis på plass gjennom 2030- og 2040-tallet. Rana har i dag blant de største modne kraftbehovene i regionen knyttet til industriutvikling og nye etableringer. Skal eksisterende industri utvikles og nye etableringer realiseres, er det nødvendig både å bygge mer nett og å øke kraftproduksjonen. Rana har historisk vært en stor kraftkommune, men må også være forberedt på å bidra til økt kraftproduksjon i egen kommune dersom regionen skal kunne realisere sitt industrielle potensial. Dette er avgjørende for å sikre verdiskaping, arbeidsplasser og konkurransekraft i årene framover.

Noen av de beste og største grønne industrietableringene, basert på norske verdikjeder, vil skje i Mo Industripark, dersom de sikres tilgang til kraftnett og regionen beholder sitt kraftoverskudd og andre rammevilkår og fortrinn.

Tiltak

- Etablere en lokal kraftallianse mellom bedrifter og evt. andre relevante aktører.
- Hovedoppgaven er å få prioritert ledig kraftnett til modne grønne prosjekter, spesielt de som setter små fotavtrykk, samt raskere utbygging av nett og ny kraftproduksjon.
- Bidra til realisering av havvind utenfor Helgeland.
- Erverve kunnskap om kjernekraft som energikilde.

HAVBRUK & FORSVAR

Formålet er å styrke og videreutvikle Rana sin posisjon innen to markeder i vekst, havbruk og forsvar. Det viktigste virkemiddelet er å bygge videre på den sterke leverandørindustrien som allerede finnes i regionen, og utvikle deres tette kobling mot nye vekstnæringer som havbruk, forsvar og annen grønn industri.

Rana har gjennom flere tiår utviklet et av Norges sterkeste industrimiljøer. Leverandørindustrien besitter betydelig kompetanse innen mekaniske fag, engineering, automasjon, logistikk, prosessindustri og industrielle tjenester. Dette gir regionen et sterkt utgangspunkt for å ta en større rolle i nye markeder og verdikjeder som vokser fram nasjonalt og internasjonalt.

Store investeringer innen havbruk, forsvar, beredskap og grønn omstilling skaper økende behov for produkter, tjenester og kompetanse som allerede finnes i Rana. Potensialet for vekst er langt større enn dagens aktivitet. Målet er derfor å bidra til at bedriftene i Rana tar større markedsandeler, utvikler nye løsninger og etablerer nye forretningsområder, samtidig som regionen tiltrekker virksomheter som utfyller og styrker eksisterende næringsliv.

Satsingen handler om å gjøre Rana til det foretrukne stedet for utvikling, produksjon og leveranser til nye markeder. Dette skal bidra til økt verdiskaping, flere arbeidsplasser, økt eksport og en mer robust og konkurransedyktig region.

Tiltak

- Styrke Rana sin posisjon som leverandørregion for havbruk og forsvar.
- Bidra til at bedrifter i Rana utvikler nye samarbeidskonstellasjoner og tar større posisjoner i verdikjedene innen havbruk og forsvar.
- Arbeide for å tiltrekke større deler av verdikjedene til Rana og regionen.

NYE NÆRINGSAREALER & ETABLERINGER

Formålet er å sikre tilstrekkelig tilgang på attraktive og byggeklare næringsarealer for eksisterende næringsliv, nye etableringer og fremtidig industriell vekst i Rana.

Tilgang på næringsarealer med tilhørende infrastruktur er en viktig forutsetning for vekst. Rana har store muligheter til å tiltrekke ny industri, logistikkvirksomhet og andre arbeidsplassintensive etableringer, men konkurransen om investeringer er sterk. Skal Rana lykkes, må arealer være tilgjengelige, regulerte og klare når mulighetene oppstår.

To strategiske utviklingsområder med stort potensial for næringsutvikling, er Fagerlia og Røssvoll. Områdene er prioritert i kommunens næringsarealstrategi som fremtidige næringsarealer. Fagerlia skal utvikles i tilknytning til ny flyplass og legge til rette for flyplassrelatert virksomhet. Røssvoll skal videreutvikles ved å transformere det tidligere flyplassområdet til et attraktivt, bærekraftig og fremtidsrettet næringsareal. Samlet gir arealene et grunnlag for økt verdiskaping og nye arbeidsplasser.

Samtidig må eksisterende næringsområder fortettes og videreutvikles for å sikre best mulig bruk av tilgjengelige arealer. Næringsarealstrategien skal bidra til at Rana har tilstrekkelig kapasitet til å møte framtidige behov innen industri, logistikk, energi, havnæringer og andre vekstnæringer. Ranas ambisjon er 1-3 større etableringer i de neste årene.

Satsingen skal bidra til å øke attraktiviteten, styrke konkurransekraften og sikre at Rana beholder sin posisjon som en av de beste vertskommunene i Norge for nye etableringer og investeringer. Dette forutsetter et tett samspill mellom arealutvikling, etablererservice og vårt vertskapsprogram for nye etableringer, Venture North.

Tiltak

- Realisere Fagerlia og Røssvoll som attraktive næringsområder med grunnlag for ny virksomhet, verdiskaping og arbeidsplasser.
- Styrke funksjonen som profesjonelt vertskap for større etableringer der næringsliv og kommune løfter sammen.
- Videreutvikle, fortette og evt. utvide eksisterende næringsarealer slik at de kan møte framtidige behov for utvidelser og etableringer.
- Styrke tilfanget av nye etableringer, gjennom økt koordinert innsats mellom Venture North, etablererservice, inkubator og FoU-miljøer.

BY- & BYGDEUTVIKLING

Formålet med løftesaken er å bidra til at Mo i Rana blir en mer attraktiv by og regionssenter kombinert med levende bygder, og bedre samspill mellom by og bygd.

Rana konkurrerer ikke bare om bedrifter og investeringer. Vi konkurrerer også om kompetanse, arbeidskraft og innbyggere. I en tid med demografiske utfordringer og stagnerende folketall er det desto viktigere å tilrettelegge for attraktive jobber og andre kvaliteter i lokalsamfunnet som gjør at folk velger å jobbe, flytte til, bo og bli i Rana. Samspillet mellom by og bygd kan bli et konkurransefortrinn for Rana.

Byutvikling. Arbeidet skal bidra til å samle næringsliv, kommune, kulturliv og frivillighet, for å fremme større investeringer og funksjoner, møteplasser for yngre og eldre, byrom, estetikk og arkitektur. Det kan også bidra til ny næring i tomme lokaler, arrangementer og andre tiltak for en attraktiv by. **Bygdeutvikling** i Rana handler om å tilrettelegge for utvikling i lokalsamfunn utenfor byområdet. Det betyr også å verdsette landbrukets rolle som næring og beredskap, og god sameksistens mellom de naturbaserte næringene. **Samspillet** mellom by og bygder skal styrke hele Rana. Det kan bli et konkurransetrinn som gir mer mangfold i næringslivet og mulige bosteder for ulike preferanser, det kan gi større marked for etableringer og tilgang til flere opplevelser, kultur- og naturverdier. Nye FoU-miljøer i Mo i Rana kan bidra med kunnskap som styrker bygdeutvikling i Rana.

Målet er å gjøre Rana til et sted folk ønsker å bo, oppholde seg og komme tilbake til, og samtidig styrke grunnlaget for næringsutvikling, rekruttering og vekst. Det krever laginnsats!

Tiltak

- Byen vår Mo i Rana: Levende sentrum med investeringer, etableringer, møteplasser, kulturinstitusjoner, arrangementer og byrom.
- Styrke byutviklingen gjennom oppfølging av tiltak i Bypakke for Rana.
- Samarbeidsarenaer for by og bygd med deltakelse både fra offentlige og private.
- Aktiviteter som styrker både by og bygd, for eksempel bondens marked i byen.
- Bistå med å fremme søknader til ulike tilskuddsordninger for landbruk, bygder, og tilleggsnæringer for å skape større samlet effekt i utvikling av primærnæringer og tilleggsnæringer.
- Gode dialoger mellom kommune og bygdenæringer spesielt i tidlige planfaser, for å fremme jobbskaping og samfunnsutvikling.
- Styrke tilbudene til småskala etableringer og stimulere til økt gründerskap.

UNIVERSITETSBYEN MO I RANA

Formålet er å styrke Mo i Rana som universitetsby, der Campus Helgeland utvikles til et sterkt, synlig og fremtidsrettet studiested. Samspillet mellom kompetanseaktører, næringsliv og offentlige virksomheter skal videreutvikles, og utdanningstilbudene skal være relevante, fleksible og tett koblet til arbeidslivets behov.

I en tid med mindre ungdomskull og økt konkurranse om studenter må Rana utnytte sine regionale fortrinn til å bygge en tydelig identitet som universitetsby. Det er behov for å etablere utdanningstilbud som treffer både næringslivet, offentlig sektor og studentene bedre.

Mo i Rana er blitt en universitetsby der kommunen har investert betydelige ressurser i Campus Helgeland, med studietilbud i regi av Nord Universitet og UIT Norges arktiske universitet. I tilknytning til campus har næringsliv, universitet og andre aktører bygd opp et FoU-miljø med Senter for industriell forskningsutvikling ved Handelshøgskolen Nord, SINTEF Helgeland og Nordlandsforskning. Dette gir Campus et robust kompetanse- og innovasjonsøkosystem, der samlokaliseringen av universitetene, forskningsmiljøene og utviklingsaktører skaper en sterk regional innovasjons- og utviklingskraft.

Rana har også en sterk tradisjon innenfor fagopplæring i et orkestrert samspill mellom blant andre næringslivet, opplæringskontoret og den videregående skolen. Dette er et viktig fortrinn for vår region. Flere lokale aktører bidrar også med/til å kvalifisere folk for arbeidsmarkedet, inkludert flyktninger og arbeidsinnvandrere.

Campus Helgeland skal være et tilgjengelig og relevant studiested for hele Helgelandsregionen, og bidra til å styrke den samlede regionale kompetansekraften.

Tiltak

- Videreutvikle Campus Helgeland som et attraktivt, synlig og regionalt studiested i universitetsbyen Mo i Rana. Økt fokus på koordinering av felles initiativer.
- Styrke kompetanseinfrastruktur på Campus Helgeland for innovasjon, forskning og utvikling.
- Styrke Rana som en attraktiv by for studenter gjennom blant annet tilgang på praksisplasser, relevante deltidsjobber og andre studentmiljøtiltak.
- Arbeide for nye tilbud innenfor teknologi og IKT som styrker regional industri- og digitaliseringsklynge samt fagskoletilbud.
- Den unike nærheten mellom Campus Helgeland og bedriftene i Mo Industripark må utnyttes bedre.
- Styrke samspillet om fagopplæring, kvalifisering, og annen utdanning for å dekke eksisterende og nytt næringsliv sine kompetansebehov.

EFFEKTER AV NY FLYPLASS

Den nye flyplassen i Mo i Rana er en av de største investeringene som er gjort på Helgeland på flere tiår. Flyplassen gir regionen vesentlig bedre tilgjengelighet for næringsliv, innbyggere og besøkende, og skaper nye muligheter for vekst og utvikling.

Målet er ikke bare å få en ny flyplass. Målet er å skape størst mulig verdiskaping og samfunnseffekt av investeringen.

Det handler om å utvikle attraktive flytilbud til viktige destinasjoner, men også om å tiltrekke nye etableringer, styrke næringslivet, utløse investeringer og skape grunnlag for flere arbeidsplasser. Bedre tilgjengelighet gjør regionen mer attraktiv for næringsliv, kompetanse, kapital og besøkende.

Den nye flyplassen åpner også nye muligheter for samarbeid på tvers av region- og landegrenser. Kortere reisetider og bedre forbindelser kan styrke koblingene mellom Helgeland, Nord-Sverige og øvrige markeder i Norge og Europa.

For å lykkes må offentlige og private aktører arbeide sammen om å utvikle mulighetene som følger med flyplassen. Dette gjelder blant annet næringsarealer, reiseliv og produktutvikling, arrangementer og møteplasser, logistikk- og transportløsninger, samt markedsføring av Helgeland som etablerings- og besøksregion.

Effektene kommer ikke av seg selv. De må skapes gjennom målrettet samarbeid og langsiktig innsats.

Tiltak

- Støtte opp om utvikling av et flyrutetilbud som møter behovene til næringsliv, innbyggere og besøkende. Nye nasjonale og internasjonale forbindelser vil styrke Helgeland sin tilgjengelighet.
- Legge til rette for næringsutvikling og investeringer i områdene som påvirkes av den nye flyplassen.
- Styrke Helgelands posisjon som reisemål og arbeide for økt kapasitet innen overnatting, opplevelser og vertskap.
- Tiltrekke større nasjonale og internasjonale arrangementer, konferanser og møteplasser til regionen.
- Utvikle samarbeidet mot Nord-Sverige og andre markeder som kan dra nytte av forbedret tilgjengelighet.
- Synliggjøre Helgeland som etableringssted for virksomheter med behov for gode nasjonale og internasjonale forbindelser.

KNUTEPUNKT LOGISTIKK

Formålet med løftesaken er å utvikle de beste logistikkløsninger for eksportrettet industri og for regional distribusjon av varer med båt, bane og bil.

Gode logistikkløsninger kan bli hemmet av flaskehalser og kostnadsbarrierer som skyldes manglende vedlikehold og investeringer på jernbane og vei eller infrastruktur som ikke henger helt sammen.

Mo i Rana er i dag et viktig regionalt knutepunkt for varestrømmer. Store mengder råvarer, halvfabrikata og ferdigvarer strømmer til og fra industribedriftene tilknyttet Mo Industripark og Rana Gruber. Havneavsnittene i Rana utgjør samlet en av de største eksporthavnene i Norge.

Mo i Rana er også et regionalt distribusjonssenter i vekst. Bare i og ved Helgelandsterminalen er det skapt flere hundre arbeidsplasser, spesielt knyttet til jernbane. Samlet sett har Rana i nasjonal sammenheng et sentralt logistikkmiljø, med spisskompetanse innen en rekke områder, som shipping, godshåndtering og spedisjon.

Den nye dypvannskaia gir muligheter for anløp av større skip enn det som i dag er mulig ved industriterminalen, og dypgående blir ikke lenger en begrensning f.eks. ved anløp av containerskip og ved utskipning av tunge prosjektlaster. Dette bidrar til at Rana fortsatt skal være en relevant og attraktiv lokasjon for nye og eksisterende industrietableringer. Investeringer i tilhørende infrastruktur blant annet som landstrøm, gjør den nye kaia mer attraktiv for skipstrafikken.

Tiltak

- Bidra til industriell utvikling i tilknytning til dypvannskai og logistikksystem i Mo Industripark, med tett samarbeid mellom kommune, havn og private aktører.
- Ambisjon om koordinert havnedrift gjennom felles organisering.
- Bedre forbindelsene mellom havn, vei og jernbane i terminalområdene gjennom offentlig – privat samarbeid og spleiselag.
- Sikre tilstrekkelige arealer til å utvikle logistikknæringen.
- Styrke godstransporten på Nordlandsbanen, bl.a. gjennom prosjektet ACE Green.
- Legge til rette for “dual use” av infrastruktur med beredskapsverdi for krise og krig, og slik at den brukes hovedsakelig til sivile formål i fredstid.

OPPFØLGING AV ARBEIDET

RAMMER FOR ARBEIDET

Strategisk næringsplan skal være mer enn et plandokument. Den skal være et verktøy for dialog, mobilisering og gjennomføring. Rana Utvikling, som kommunens næringsetat, vil ha en samlende og koordinerende rolle i oppfølgingen. Rollen innebærer å mobilisere relevante aktører, sikre retning og framdrift, og bidra til at arbeidet utvikles i tråd med planens ambisjoner.

Strategisk næringsplan skal realiseres blant annet med de ressursene og økonomiske rammene Rana Utvikling har til rådighet. Den avhenger også av prosjektfinansiering, samarbeid med næringsliv og andre organisasjoner. Noen aktiviteter vil bli prioritert og igangsatt tidlig i planperioden, mens andre vil modnes og realiseres senere i takt med tilgjengelige ressurser, finansiering og muligheter.

Planen vil følges opp med årlig rapportering om status til kommunestyret.

Oppfølging av næringsplanen skal skje gjennom satsingsområdene og løftesakene, som skal være de viktigste arbeidsområdene for å omsette strategiene til konkrete resultater.

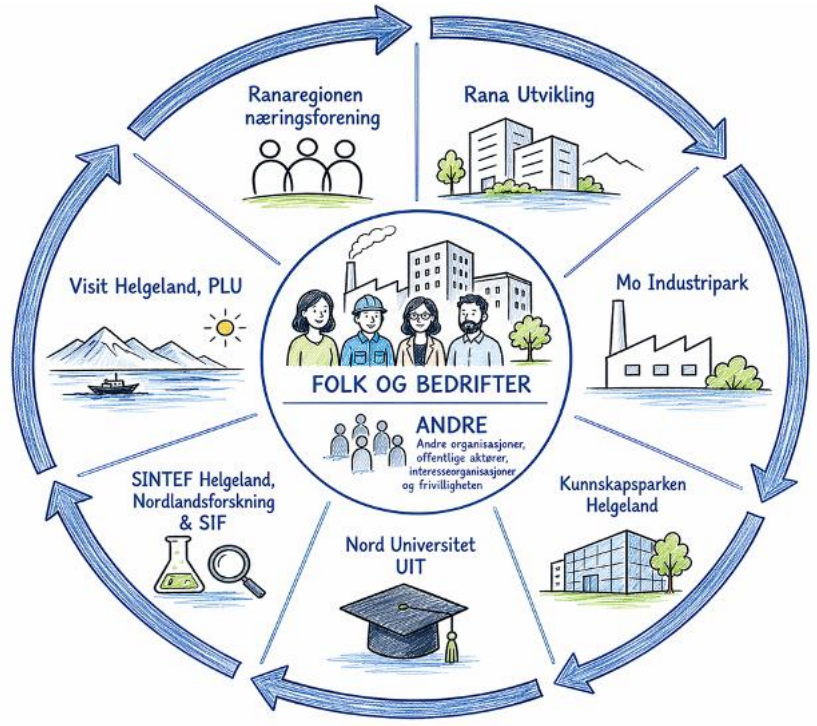
SAMARBEID & DIALOG

Oppfølgingen av strategisk næringsplan forutsetter samarbeid med en rekke aktører som bidrar til nærings- og samfunnsutvikling i Rana og på Helgeland. Dette omfatter blant annet næringsforeninger, klynger, utviklingsselskaper, utdannings- og forskningsinstitusjoner, destinasjonsselskaper, offentlige virksomheter, frivillige organisasjoner og næringslivet selv. Kunnskapsparken Helgeland, Polarsirkelrådet, Visit Helgeland, Campus Helgeland, Nord universitet, UiT, SINTEF Helgeland og andre samarbeidspartnere representerer viktige ressurser, perspektiver og kompetansemiljøer i dette arbeidet.

Rana kommune og Rana Utvikling vil følge opp prioriteringene som ligger i kommunens strategiske næringsplan og legge til rette for dialog, samarbeid og samhandling der felles innsats kan bidra til å løse utfordringer og utnytte nye muligheter.

Samarbeidet bygger på respekt for at ulike aktører har egne oppgaver, målsettinger og økonomiske rammer. Planens ambisjon er ikke å styre eller overta andres roller, men å bidra til koordinering, mobilisering og gjennomføring av tiltak som støtter opp under kommunens mål for nærings- og samfunnsutvikling.

Arbeidet skal i størst mulig grad bygge på etablerte møteplasser, nettverk og samarbeidsarenaer, samtidig som det ved behov kan utvikles nye arenaer for dialog, samarbeid og gjennomføring. Målet er å samle krefter om oppgaver som er for store eller komplekse til at én aktør kan løse dem alene, og å legge til rette for løsninger som styrker konkurransekraft, attraktivitet og bærekraftig vekst i hele Rana-regionen.

Modell 2: Skisse samarbeidsmodell (KI-generert)

SAMSPILL MED ØVRIGE PLANER

Strategisk næringsplan skal gi retning for næringsutviklingen i Rana og sees i sammenheng med kommunens øvrige planer, strategier og utviklingsprosjekter.

Planen skal bidra til å samle innsatsen på tvers av sektorer og skape et felles grunnlag for prioriteringer som styrker verdiskaping, attraktivitet og bærekraftig vekst.

Satsingsområdene og løftesakene i næringsplanen skal understøtte og forsterke andre viktige satsinger i kommunen og regionen, blant annet innen byutvikling, reiseliv, kompetanse, samferdsel, energi, næringsarealer og industriell utvikling.

OPPFØLGING & VIDERE UTVIKLING

Planen vil følges opp jevnlig av Rana Utvikling, med rom for justeringer underveis. Dette skal sikre både framdrift og evne til å fange opp nye muligheter, utfordringer og endrede rammevilkår i planperioden.

Rana Utvikling vil rapportere årlig til kommunestyret om status for arbeidet, herunder resultater, muligheter og utfordringer. Eventuelle behov for endringer og justeringer vil løftes frem i denne sammenheng.

STATUS FOR LØFTESAKER I FORRIGE NÆRINGSPLAN

Ny flyplass i Fagerlia åpner i 2027 og ny **dypvannskai** i Mo i Rana havn åpner i løpet av 2026. De to tiltakene er finansiert i spleiselag av lokale og statlige bidrag. Lokale bidrag til flyplassen er 670 mill. kroner og statlige midler 5,6 mrd. kr (2026-verdi). Rana Kommune har oppkapitalisert Mo i Rana Dypvannskai AS med inntil 476 mill. kroner, og det statlige bidraget til havnetiltaket var 200 mill. kr. Det betyr at Stortinget har bevilget fem statlige kroner for hver krone kommune og næringsliv har bidratt med til de to investeringene.

Strukturvedtaket i 2025 om **Helgelandssykehuset** ble ikke helt som ønsket. Likevel sørget stor innsats fra mange og gode faglige argumenter for at Mo i Rana forblir tyngdepunktet for sykehusdrift på Helgeland.

Freyrs etablering av **batterifabrikk** i Mo i Rana ble avbrutt i 2024, i hovedsak som følge av kinesisk prisdumping i Europa. Det har gitt utfordringer, og forventningen om vekst i Rana er nedjustert. Likevel har lokale bedrifter og kommunen i sum tjent penger på Freyrs innsprøyting av fire milliarder kroner til bygg, anlegg og FoU i Rana.

Nesna Industripark er ikke aktuell lenger. Rana kommune og RU bidro sammen med Nesna kommune til Mo Industriparks etablering av næringsareal i Langsetvågen. Dette tilrettela for Arctic Seafarm og mange nye arbeidsplasser i vår nabokommune.

Campus Helgeland utvikles videre, med Nord Universitet og UiT i hovedrollene. I det siste har økt konkurranse om rekruttering og flere samlings- og nettbaserte studier påvirket studenttall og dermed studietilbudene.

Et nytt forsknings- og utviklingsmiljø (FoU) i Rana er forsterket eller bygd nytt gjennom Senter for Industriell forskningsutvikling (SIF) ved Nord, Nordlandsforskning og SINTEF Helgeland.

Venture North er etablert og utvikles videre. Her samarbeider Rana regionalt om tilrettelegging og vertskap for etableringer utenfra. Venture North har kartlagt og bidratt til utvikling av nye næringsarealer i Rana og nabokommuner. Prosjekter og tilrettelegging har gitt betydelige oppdrag og sysselsetting i lokale bedrifter.